

Valtuustoaloite digitaalisen syrjäytymisen ehkäisemiseksi

Kaupunginvaltuustossa on usein tuotu esiin huoli siitä, miten etenkin ikääntyneimmät kaupunkilaiset pysyvät nopeasti etenevän digitalisaation mukana. Nyt myös Suomen vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo on tiedotteessaan nostanut asian esiin. Hän kertoo suuren osan saamistaan yhteydenotoista kansalaisilta liittyvän erilaisiin vaikeuksiin digitaalisten palveluiden käytössä. Ikääntyneet ihmiset ovat vaikeuksissa sellaisissakin arkisissa asioissa, joista he selviytyivät ennen digiaikaa mainiosti. Digipalveluita ei yleensä ole suunniteltu kuulleen niiden käyttäjiä. Jo pelkästään terminologia voi olla vierasta ja vieraannuttavaa. Ohjeiden tulisi olla selkokieleisiä, ymmärrettäviä tottumattomillekin käyttäjille.

Tähän keskeisesti liittyvä ongelma esimerkiksi vanhuspalveluissa on se, että vaikka apua tarvitseva ihminen onnistuisikin jollakin digilaitteella hälyttämään apua, niin sitä ei välttämättä ole saatavilla. Tämä ei lisää luottamusta digitalisaation voimaan. Tästäkin syystä digitalisaatiokehityksessä on ymmärrettävä edetä niin, että kaikki pysyvät mukana.

Vanhusasiavaltuutetun mukaan ”päättäjät eivät ole ottaneet riittävästi vastuuta siitä, että kaikki pystyisivät yhdenvertaisesti toimimaan digitalisoituvassa yhteiskunnassa”. Ei ole enää pelkkä huoli ja pelko, että monet ihmiset kokevat syrjäytyneensä osasta yhteiskunnan toimintoja. Näin on jo tapahtunut. Kokemus syrjäytymisestä heikentää itseluottamusta ja voi aiheuttaa masennusta.

Tampereen strategian yksi päätavoitteista on kuntalaisten yhdenvertaisuuden turvaaminen. Tässä on epäonnistuttu siitä syystä, että digisyrjäytymisen ehkäisemiseksi ei olla tehty riittävästi. Strategiassa todetaan; että ”varmistetaan eheät ja sujuvat digitaaliset palveluprosessit kuntalaisille ja muille toimijoille. Pidetään kaikki mukana kehittyvässä arjessa käytettävyyden ja saavutettavuuden avulla”. Miten tämä tehdään, siitä en löytänyt kaupungin asiakirjoista suunnitelmaa.

Jo laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta edellyttää yhdenvertaisten palveluiden turvaamista; niiden tulee olla jokaiselle saavutettavia. Saavutettavuuteen ohjaa tai velvoittaa useampikin laki lähtien perustuslaista, yhdenvertaisuuslaista, hallintolaista sekä kielilaista. Yhdenvertaisuus ei kuitenkaan käytännössä toteudu.

Kaupunkilaisilta tuleekin paljon yhteydenottoja vaikeuksista digimaailmassa. Työntekijät niin hoiva-aloilta kuin varhaiskasvatuksesta tuskailevat paljon vaihtuvia digijärjestelmiä ja myös digiopetteluun menevää työaika, joka on pois varsinaisesta asiakastyötä.

Vaikeudet digimaailmassa koskevat siis muitakin kuin iäkkäämpiä ihmisiä. Maahanmuuttajissa on paljon ihmisiä, joiden on vaikeaa joko kielivaikeuksien vuoksi tai muutoin selviytyä digitaalisten palveluiden hyödyntämisestä. Huononäköisillä, näkövammaisilla ja muilla vammaisilla ihmisillä haasteet digilaitteiden äärellä voivat olla kohtuuttomat. Vähävaraisilla ihmisillä käyttö voi olla mahdotonta sen vuoksi, ettei kaikilla ole varaa digitaalisiin laitteisiin.

Kunnat voisivat tehdä paljon nykyistä enemmän auttaakseen digipalveluiden käytössä heitä, joille käyttäminen ei ole helppoa. Vanhusasiavaltuutettu ehdottaa, että kunnat koordinoisivat iäkkäille tukea digilaitteiden ja digitaalisten palveluiden käyttöön. Monet eläkeläisjärjestöt tekevät tätä työtä, mutta vapaaehtoisvoimin se ei välttämättä ole säännöllistä eikä riittävää. Järjestöt tarvitsevat tukea tähän työhönsä. Kaupunki voisi tässä tehdä myös yhteistyötä järjestöjen kanssa.

Vanhusasiavaltuutettu pitää myös tärkeänä, että toisen puolesta voisi asioida riippumatta siitä onko apua tarvitsevalla käytössään sähköisen tunnistautumisen välineitä vai ei. Lisäksi hänen mielestään

tarvittaisiin kansallinen asiointikanava, jonka kautta voisi ilmoittaa, ettei käytä lainkaan digitaalisia palveluita. Ehdotukset ovat tärkeitä yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja edellyttävät tietenkin sitä, että kaikki palvelut on tulevaisuudessakin mahdollista saada myös lähipalveluina. Etenkin suurimmilla kunnilla olisi varmasti mahdollisuuksia vaikuttaa valtiovallan suuntaan mainittujen uudistusten aikaansaamiseksi.

Edellä sanotun perusteella esitämme, että Tampere valmistelisi viivyttämättä suunnitelman siitä miten koordinoidaan iäkkäille ihmisille tukea digitaalisten laitteiden ja palveluiden käyttämisessä, sekä miten autetaan digipalveluiden saavutettavuutta edellyttävien lakien mukaisesti myös muita tukea tarvitsevia digitaalisuuden hyödyntämisessä arjessa.

Esitämme myös, että Tampere vaikuttaisi esimerkiksi kuusikkokuntien kanssa valtiovaltaan niin, että vanhusasiavaltuutetun edellä perusteluissa mainitut ehdotukset kansalaisten yhdenvertaisuudesta toteutuisivat.

Tampereella 24.10.2022

Ulla-Leena Alppi

Minna Minkkinen

MILJA HALONSAARI

Antti Hiltti

Alexsooski ATANAS

Mija Salmijärvi

Olga Haapa-aho

Jaakko Mustakallio

Osa Hynniäinen

Jouko Shehbell
Sara Sipilä

Jouko Vigelus (ps.)

Anni Molari
Anni Molari (ps)

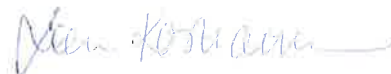

Marka Puolimatka PS

Jouko Kivimäki

Anni Raevaara

Lassi Kaleva

MILKA HANHELA

LIBAN SHEIKH

